

การศึกษาความรู้อารมณ์และความเข้าใจและเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

Moral Understanding and Reasoning of Undergraduate Students.

*ปราณี ตันตยานุบทร

Pranee Tantayanubutr

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ด้วยอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงนั้น สิ่งที่น่าประหลาดใจที่สุดคือความเจริญทางด้านวัตถุ ซึ่งยังมีมากขึ้นเท่าไรความเจริญทางด้านจิตใจดูเหมือนยิ่งลดลงไปเท่านั้น ข่าวสารข้อมูลหรือสารสนเทศ (information) เข้ามามีบทบาทอย่างมากและแพร่กระจายแทรกซึมไปอย่างกว้างขวางรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก จนดูประหนึ่งว่าโลกไร้พรมแดน กระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวนำมาทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ดังจะเห็นได้จากการแก่งแย่งชิงดีกัน การต่อสู้กันเพื่อความอยู่รอด ความเห็นแก่ตัวเห็นแก่พวกพ้อง การรับเอาเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นเครื่องบำรุงบำเรอความสุขสนุกสนานในด้าน การเสพและการบริโภคเข้ามามากมาย เช่น

โทรศัพท์มือถือ เครื่องเล่นเกม สิ่งบันเทิงต่างๆ รวมไปถึงการเกิดค่านิยมใหม่ในกลุ่มเยาวชน ซึ่งได้แก่ การนุ่งน้อยห่มน้อยดูเป็นคนทันสมัย การใช้กระเป๋า รองเท้าและเสื้อผ้ายี่ห้อต่างๆ แสดงถึงความมีรสนิยมสูง การโอบกอดกันในที่สาธารณะ เป็นเรื่องของความศิวิไลซ์ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องโก้เก๋ เป็นต้น ผลของการไหลบ่าของกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว หากตั้งรับไม่ทัน ก็จะถูกดูดกลืนเข้าไปในวังวนของการเสพและการบริโภคอย่างถอนตัวได้ยาก ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อการดำเนินชีวิตและเกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย ในขณะที่ผู้คนในสังคมมีความต้องการทางด้านวัตถุสูงขึ้น การแข่งขันชิงดีชิงเด่นในด้านต่างๆ ก็เกิดขึ้นตามลำดับ อันเป็นผลให้สมาชิกในสังคมเกิดความเครียด เกิดความขัดแย้งในจิตใจ วิตกกังวล

*อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : อ.บ., ค.ม. (การสอนสังคม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail : pranee.tara@dpu.ac.th

ก้าวร้าว ขาดการควบคุมตนเอง ขาดการช่วยเหลือ
 เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปัญหาอาชญากรรมและยา
 เสพติดทวีความรุนแรงมากขึ้น เยาวชนของชาติมี
 การกระทำที่ผิดกฎหมายมากขึ้น ฯลฯ

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ของเยาวชนไทยที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลก
 ภิวัตน์ ซึ่งนับวันจะมากขึ้นทุกที จึงเป็นความจำเป็น
 อย่างยิ่งที่สถาบันที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและหา
 ทางแก้ไข นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการ
 ศึกษา สถาบันทางศาสนา และสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 ทั้งนี้เพราะเยาวชนของชาติถือเป็นทรัพยากร
 มนุษย์ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษยิ่งกว่าทรัพยากรอื่นๆ
 ทั้งหมด ในอันที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์และพัฒนา
 สังคมและเศรษฐกิจในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 สถาบันการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จะต้องพัฒนาทรัพยากร
 มนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันครอบครัว จะต้อง
 มีวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนหรือ
 นักศึกษาให้รู้จักใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสิ่งที
 ติมีคุณค่าต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ซึ่งการตัดสินใจ
 เลือกรับทำอะไรและละเว้นไม่ทำอะไรในแต่ละ
 สถานการณ์หนึ่งๆ ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและ
 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาแต่ละคน
 ซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออก ในภาพรวม
 สถาบันการศึกษาต้องการสร้างนักศึกษาให้ถึงพร้อม
 ด้วยองค์ความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงดูตน
 เองและครอบครัว และถึงพร้อมด้วยคุณค่าของ
 ความดีงามเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขพร้อม
 ทั้งทำคุณประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ทั้งนี้ในด้าน
 คุณภาพของคนในสังคมไทยนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ
 มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535
 - 2539) ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) และฉบับ

ที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน นอก
 จากนั้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้เน้น
 ความสำคัญของการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับแผน
 พัฒนาประเทศด้วย โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 6
 หมวดที่ 1 บททั่วไปว่า "มาตรา 6 การจัดการศึกษา
 ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่
 สมบูรณ์ทั่วทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ
 คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรง
 ชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" ซึ่ง
 จากนโยบายของรัฐและความต้องการของสังคม
 จะเห็นว่า มุ่งสร้างคนดี - มีความรู้ - มีความสุข
 นั่นเอง ดังนั้นการวิจัยเรื่องการศึกษาความรู้ความเข้าใจ
 และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา จะเป็น
 แนวทางหนึ่งในการปรับปรุงหลักสูตรและหาวิธีการ
 สอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการ
 พัฒนาจริยธรรมแก่นักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของ
 การพัฒนาเยาวชนแห่งชาติต่อไป

วิธีการวิจัยและผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 4 ชั้นปี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง คือ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรม
 ศาสตร์ และเอกชน 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัยหอ
 การค้าไทยและมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รวม 400
 คน แบ่งออกเป็นนักศึกษาสาขาด้านธุรกิจและไม่
 ใช้ด้านธุรกิจ อย่างละ 50 คน รวม 100 คนแต่
 ละสถาบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
 เกี่ยวกับสถานภาพและภูมิหลังทางสังคมของนัก
 ศึกษา แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรม
 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งวัดลักษณะเชิง

จริยธรรมในด้านต่างๆ และแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งดัดแปลงมาจากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก(Kohlberg) แต่ละข้อมี 6 ตัวเลือกตามระดับจริยธรรม โดยเป็นสถานการณ์สั้นๆ ในชีวิตประจำวันที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรม (moral dilemma)

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรม ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ และการเคารพผู้อาวุโส อยู่ในระดับควรทำ ด้านความกตัญญูตักเตือนและความเสียสละ อยู่ในระดับควรทำอย่างยิ่ง สำหรับด้านการประหยัดและการออมทรัพย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐเห็นว่าควรทำ ส่วนเอกชนเห็นว่าควรทำอย่างยิ่ง

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยที่ได้ด้วยสถิติ t ที่ระดับนัยสำคัญ.05 พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนโดยภาพรวมสูงกว่าของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อทำการจำแนกค่าเฉลี่ยออกเป็นรายด้าน จะได้ค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความยุติธรรม และการเคารพผู้อาวุโส โดยที่เอกชนจะมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมที่สูงกว่าของรัฐ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชน โดยภาพรวมนักศึกษาของรัฐมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 ตามแนวคิดทฤษฎี

พัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับเอกชน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยที่ได้ว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันหรือไม่ด้วยสถิติ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยภาพรวมทั้งหมด นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐจะมีค่าเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรม 4.51 เอกชนจะมีค่าเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรม 4.43 พบว่า ค่าเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ.05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใกล้เคียงกัน คือ อยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม กับหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในสาขาด้านธุรกิจกับไม่ใช่ด้านธุรกิจ โดยภาพรวมนักศึกษาสาขาที่ไม่ใช่ด้านธุรกิจ จะมีค่าเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรม 4.52 อยู่ในขั้นที่ 5 ตามแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาด้านธุรกิจจะมีค่าเฉลี่ย 4.41 อยู่ในขั้นที่ 4 คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยที่ได้ข้างต้นของนักศึกษาทั้ง 2 สาขาด้วยสถิติ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของเหตุผลเชิงจริยธรรมมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย

สำคัญที่ระดับ.05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ใน 2 สาขาดังกล่าว มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม กับหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการศึกษาความรู้ความเข้าใจและเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชน และที่ศึกษาอยู่ในสาขาด้านธุรกิจกับไม่ใช่อุตสาหกรรม โดยพิจารณาจากลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลซึ่งมีหลายประการ ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ การใช้เหตุผล พฤติกรรมต่าง ๆ แล้วเลือกออกมาศึกษา 2 ประการคือ ความรู้เชิงจริยธรรม กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เนื่องจากความรู้เชิงจริยธรรมเป็นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและคำสอนทางศาสนา ผู้วิจัยจึงกำหนดคุณค่าทางจริยธรรม (ethic value) ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทีก ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ การประหยัดและการออมทรัพย์ รวมทั้งการเคารพผู้อาวุโส เพื่อใช้วัดว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด ทราบหรือไม่ว่าการกระทำชนิดใดควรแก่การกระทำหรือควรละเว้น และเนื่องจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเรื่องของการใช้เหตุผลในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเหตุผลในการเลือกตัดสินใจที่จะกระทำเกิดจากเหตุผลหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้น ๆ เหตุผลเชิงจริยธรรมจึง

มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและสามารถนำมาทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2520) ผู้วิจัยจึงสร้างแบบทดสอบอีกชุดหนึ่งเป็นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในสถานการณ์สั้น ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมที่อิงแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์กเป็นหลัก พร้อมกับแทรกจริยธรรมทางธุรกิจเข้าไปด้วย เพื่อใช้วัดว่านักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษที่ศึกษาอยู่ในสาขาด้านธุรกิจ จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทางธุรกิจมากน้อยเพียงใด ทราบหรือไม่ว่าจริยธรรมทางธุรกิจเป็นที่คาดหวังของสังคมต่อนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาด้านธุรกิจและจะเข้าไปมีบทบาททางด้านธุรกิจซึ่งจะมีผลต่อสังคมในอนาคต

การศึกษาวิจัยดังกล่าว พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรม นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชนมีความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมในด้านต่างๆ ตรงกัน ยกเว้นในด้านการประหยัดและการออมทรัพย์ที่นักศึกษาของรัฐเห็นว่าอยู่ในระดับควรทำ ส่วนเอกชนเห็นว่าอยู่ในระดับควรทำอย่างยิ่ง ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาเอกชนสูงกว่าของรัฐโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อทำการจำแนกค่าเฉลี่ยออกเป็นรายด้าน จะได้ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความยุติธรรม และการเคารพผู้

อาวุโส โดยนักศึกษาเอกชนจะมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรมที่สูงกว่าของรัฐ

จากข้อมูลข้างต้นสามารถตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่า นักศึกษาเอกชนมีเรื่องที่ต้องใช้จ่ายมากกว่านักศึกษาของรัฐ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วอาจเป็นเพราะค่าใช้จ่ายในการเรียน โดยเฉพาะค่าลงทะเบียนเรียนของเอกชนสูงกว่าของรัฐ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในหมู่เยาวชนวัยรุ่น และหากอยู่หอพักจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าอยู่กับบิดามารดา ซึ่งจากผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปนักศึกษาเอกชนจะอยู่หอพักมากกว่านักศึกษาของรัฐ ดังนั้นเนื่องจากมีเรื่องที่ต้องใช้จ่ายมากจึงมีความเห็นว่าการประหยัดและการออมทรัพย์เป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตอีกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนน่าจะรับภาระในการเข้มงวดกวดขันในเรื่องการประพฤติปฏิบัติมากกว่า เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มาเลือกเรียนที่เอกชนภายหลัง ดังนั้นในการเรียนการสอนก็ดี การเป็นแบบอย่างให้เห็นเพื่อจะได้ปฏิบัติที่ดี เอกชนอาจพยายามมุ่งเน้นในเรื่องความมีระเบียบวินัย การเคารพผู้อาวุโส ตลอดจนในเรื่องของความยุติธรรม รวมทั้งผู้ปกครองที่มีความรักและห่วงใยในลูกหลานอาจเน้นในเรื่องของจริยธรรมดังกล่าวบ่อยๆ ว่าเป็นสิ่งที่ควรทำหรือควรปลูกฝังให้มีขึ้น โดยเฉพาะลูกหลานที่ต้องไปอาศัยอยู่หอพักระหว่างศึกษาเล่าเรียน

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชน โดยภาพรวมนักศึกษาของรัฐมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งเป็นระดับในขั้นหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับนักศึกษาเอกชนมีระดับการใช้

เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ซึ่งเป็นระดับในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยที่ได้ด้วยสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยของเหตุผลเชิงจริยธรรมมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาของรัฐกับเอกชนมีระดับการใช้เหตุผลที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม กับหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักศึกษาของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 400 คน มีระดับจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 และขั้นที่ 4 ซึ่งหากพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก ผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 โดยทั่วไปจะมีอายุอยู่ระหว่าง 13-16 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ส่วนผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 จะมีอายุ 16 ปีขึ้นไป และหากเป็นผู้ใหญ่จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 6 ซึ่งยึดถือคุณธรรมสากลอันเป็นระดับจริยธรรมขั้นสูงสุด ทำให้สามารถตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่านักศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในระดับอุดมศึกษาและมีอายุอยู่ระหว่าง 18 ปีจนถึง 23 ปีตามข้อมูลที่สำรวจได้นั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์กควรมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม คืออยู่ในขั้นที่ 5 หรือสูงกว่านั้น

ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรม จะเห็นว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาของรัฐสูงกว่าเอกชน แต่เมื่อทดสอบสมมติฐานให้ผลที่ไม่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่ความรู้ความเข้าใจเชิงเหตุผลของนักศึกษาเอกชนสูงกว่าของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งก็น่าจะเป็นเหตุ

ให้นักศึกษาเอกชนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าของรัฐ ทำให้ได้ข้อคิดว่าความรู้กับการใช้เหตุผลของแต่ละบุคคลอาจไม่สัมพันธ์หรือไม่สอดคล้องกันก็ได้ ดังที่บางครั้งพบว่าบางคนมีความรู้ดีแต่ไม่สามารถแสดงออกหรือใช้ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร โดยอาจมีปัจจัยบางประการเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นเรื่องของการปรับตัว การรู้จักแสดงออกที่เหมาะสม อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ความรู้เชิงจริยธรรมจึงยากต่อการนำไปใช้ทำนวยพฤติกรรม เพราะความรู้ของคุณคนเป็นเพียงสาเหตุเดียวในหลายๆ สาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524:2)

3. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในสาขาด้านธุรกิจกับไม่ใช่ด้านธุรกิจ โดยภาพรวมนักศึกษาสาขาที่ไม่ใช่ด้านธุรกิจมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 ตามแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับสาขาด้านธุรกิจมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 คือมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยที่ได้ด้วยสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยของเหตุผลเชิงจริยธรรมมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ.05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษา 2 สาขาดังกล่าวมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่และระเบียบของสังคม กับหลักการมีเหตุผลและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ได้แนวคิด 2 ประการ คือ ประการแรกได้ข้อสังเกตที่ว่านักศึกษาในวัย 18-

23 ปี ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนและอยู่ในสาขาด้านธุรกิจหรือไม่ใช่ด้านธุรกิจ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก โดยภาพรวมควรมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม คือ มีระดับจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 หรือสูงกว่านั้น ประการที่สองนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสาขาด้านธุรกิจควรตระหนักถึงจริยธรรมทางธุรกิจ (business ethics) ให้มากขึ้น โดยเฉพาะเหตุผลในเรื่องการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในธุรกิจ การตลาด และการโฆษณา ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางธุรกิจอย่างมาก และหากสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติงานจริง บริษัทหลายแห่งมักระบุจรรยาบรรณของบริษัท (code of ethics) เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนพอสมควร ที่จะสามารถตรวจสอบได้ง่ายว่าการตัดสินใจของบุคคลในบริษัทตรงกับจรรยาบรรณมากน้อยเพียงไร (จินตนา บุญบงการ, 2547 : 105) ดังนั้นผู้ที่ศึกษาในสาขาด้านธุรกิจจะต้องตระหนักถึงมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคมดังกล่าวเป็นพิเศษด้วย (ช่อปาริชาติ (นามแฝง), 2550 : 25) ดังคำกล่าวที่ว่า

"ความโปร่งใสในการทำธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นความรับผิดชอบต่อลูกค้า ลูกค้า ชุมชน รัฐบาล สิ่งแวดล้อม... หากสังคมไทยไร้ซึ่งจริยธรรมทางธุรกิจ เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่ง โลกภิวัตน์ทำให้วัฒนธรรม ค่านิยมของคนเอเชีย ชัยนหมั่นเฟียร์ ประหยัดมัธยัสต์ อดทนบากบั่น ด้วยวัฒนธรรมค่านิยมตะวันตกเข้ามา ทุกคนแก่งแย่งกันเพื่อแย่งชิงทรัพยากร จนลืมนึกว่า การอยู่อย่างมีความสุขไม่ได้เกิดจากน้ำเงินเพียงอย่างเดียว หากต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีจริยธรรมด้วย"

ทั้งนี้ธรรมชาติของการทำธุรกิจมักเสี่ยงผลกำไรสูงสุดเป็นเป้าหมาย การแก่งแย่งชิงดีกัน การแข่งขันกัน การเอาเปรียบผู้บริโภค การหลีก

เสี่ยงการชำระภาษีอากรรัฐ ฯลฯ เป็นพฤติกรรมที่ขาดบรรทัดฐานทางจริยธรรมที่พบเห็นบ่อยๆ ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นคำกล่าวข้างต้นจึงเป็นคติที่เตือนใจได้เป็นอย่างดีสำหรับวงการบริหารธุรกิจที่ต้องการยกฐานะอาชีพบริหารธุรกิจให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพ โดยการมีจริยธรรมทางธุรกิจเป็นตัวกำกับ

อนึ่ง เมื่อย้อนมาพิจารณางานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เหตุผลทางจริยธรรมต่างๆ เช่น งานวิจัยของนิรมล เตชะปณิต และลัดดา ยุพกรณ์ (2547) ซึ่งพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 ชั้นปีโดยรวมอยู่ในขั้นที่ 4 ตามแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก งานวิจัยของดวงพร พิณธรรักษ์ (2545) ซึ่งพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มรวมทุกศาสนาและกลุ่มไทยพุทธอยู่ในขั้นที่ 4 ส่วนกลุ่มไทยมุสลิมอยู่ในขั้นที่ 5 และงานวิจัยของเสวีสรพงษ์ วรรณปก และคณะ (2534) ซึ่งพบว่า จริยธรรมที่นักเรียนพลตำรวจนครซึ่งมีอายุเฉลี่ยในวัย 22 ปี ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีวิตอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ เนื่องจากเป็นหน้าที่ทางสังคม ก็พอสรุปได้ว่านักศึกษาหรือเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ซึ่งเป็นผลให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะบิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ คงจะต้องนำมาคิดพิจารณาว่าน่าจะเป็นเพราะสาเหตุใด และควรจัดให้ลูกหลานหรือลูกศิษย์ได้ผ่านกระบวนการของการเพิ่มพูนพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้อย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ปู่ ย่า ตายาย และญาติพี่น้อง ที่มีต่อบุตรหลาน ว่า

ค่อนข้างจะโอบอุ้มเอาใจ และปกป้องบุตรหลานมากเกินไป ไม่ค่อยให้บุตรหลานกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นด้วยการใช้เหตุผลและการถกเถียงโต้แย้งความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน และจากงานวิจัยของดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2524) ได้อ้างอิงงานวิจัยของโคลเบอร์กที่ได้ศึกษาเด็กวัยรุ่นอายุ 13 ปี จากครอบครัวฐานะปานกลาง พบว่า การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้ลูกได้อธิบายประเด็นต่างๆ กับตนนั้น จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงตามอายุและตามระดับจริยธรรม นอกจากนี้จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในยุคข้อมูลข่าวสารของวิลลาร์ด (Willard, 1998) พบว่า ประเด็นบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่บิดามารดาควรนำมาใช้ในการเสริมสร้างให้เยาวชน ได้แก่ การรักษาทรีพีสมบัติสาธารณะ การเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การแสดงความสุภาพเรียบร้อยต่อคนอื่นฯ เป็นต้น

นอกจากนั้นหากพิจารณาถึงการจัดการเรียนการสอนของครูในสังคมไทยที่ผ่านมาในอดีตอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า "ครูเป็นศูนย์กลาง" โดยสอนให้เด็กคิดตามครูหรือคล้อยตามความคิดเห็นของครู หากเด็กมีความคิดเห็นแตกต่างกล้าถกเถียงโต้แย้งครู ก็จะกลับกลายเป็นว่าเด็กคนนั้นถือดี ก้าวร้าว ไม่มีสัมมาคารวะ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการปรับเปลี่ยนปรัชญาในการจัดการเรียนการสอนใหม่คือให้ "นักเรียนเป็นศูนย์กลางความสำคัญ" โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งก็จะต้องใช้ระยะเวลาอีกพักใหญ่ เพราะจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูเสีย

ก่อน ซึ่งจากผลการวิจัยของสุปราณี ธรรมพิทักษ์ (2542) เรื่องผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของ โคลเบิร์กเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน งานวิจัยของสโตล และเบลเลอร์ (Stoll & Beller, 1993) เรื่องผลของการใช้วิธีสอนระยะยาวและบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมทางจริยธรรม และงานวิจัยของเดวิดสัน (Davidson, 2001) เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมความประพฤตินักเรียนโดยสร้างหลักสูตรเสริมด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนชั้น ตลอดจนงานวิจัยของโกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ซึ่งวิจัยเรื่อง ผลการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ

และพฤติกรรมจริยธรรมของครู ซึ่งข้อมูลที่พบพอจะบ่งชี้ได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สามารถฝึกกันได้ พัฒนาได้ ในตัวเด็กและเยาวชนด้วยกิจกรรมต่างๆ และตัวผู้ฝึกฝนโดยเฉพาะครูอาจารย์เองก็ควรมีการฝึกฝนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้พัฒนาการทางจริยธรรมจะสัมพันธ์กับอายุ และมักถูกกำหนดด้วยพัฒนาการทางการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมจึงมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ และเป็นสิ่งที่ควรหาวิธีสร้างเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นในเยาวชนไทยของเรา

บรรณานุกรม

- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ. (2545). **ผลการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมจริยธรรมของครู**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จินตนา บุญบงการ. (2547). **จริยธรรมทางธุรกิจ Business Ethics**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อปาริชาติ (นามแฝง). (2550). "รศ.จินตนา บุญบงการ แม่พิมพ์และแก้วสารพัดนึกของครอบครัว". **วารสารสกุลไทยรายสัปดาห์**, 53, 2729. หน้า25.
- ดวงเดือน พันธุนานาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : การศาสนา. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุนานาวิน. (2524). **จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงพร พิณธรรักษ์. (2545). **การศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโทพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิรมล เตชะปณิต และลัดดา ยุพกรณ์. (2547). **ระดับจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สุปราณี ธรรมพิทักษ์. (2542). **ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของโคลเบอร์กเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. ปริญญาโทพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก และคณะ. (2534). **การศึกษาแนวโน้มด้านจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีวิตของนักเรียนตำรวจภูธร 7**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Davidson, L. (2001). "Education's Perceptions of Character Education." **The Journal of Educational Research** 96 (6) September.
- Kohlberg, L. (1976). "Moral Stages and Moralization : The Cognitive-developmental Approach." In T. Lickona (Ed.) **Moral Development and Behavior : Theory Research, and Social Issues**. New York : Holt, Rinehart & Winston. pp.31-53.
- Stoll, S.K., & Beller, J. M. (1993). "The Effect of a Longitudinal Teaching Methodology and Classroom Environment on Both Cognitive and Behavioral." **American Alliance For Health, Physical Education, Recreation and Dance**. Washington D.C. : 24-28 March .
- Willard, N. (1998). **Moral Development in the Information Age**. ACCESSION; ERIC Database, ED 405216.

